

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Historia Natural

2.ª ÈPOCA

BARCELONA, OCTUBRE, 1916

ANY XIII — NÚM. 7

SECCIÓ OFICIAL

~~~~~

SESSIÓ ORDINARIA DE 1 D'OCTUBRE DE 1916

Presidència del Rvd. P. Joaquim M.ª de Barnola, S. J.

President

Assisteixen a la sessió els socis Srs. Barnola, Boixeda, Codina, Ferrer Dalmau (M.), Ferrer Vert, Folch (M.), Font Quer, Maluquer (Josep), Rosset, Sagarra (I.) i Zariquiey.

DESPAIG ORDINARI

Se llegeix l'acta de la sessió anterior que és aprovada per unanimitat.

Són proposats per a socis numeraris els Srs. Dr. F. Haas, Enginyer, i Manuel Vidal, que viuen respectivament a Flix i a Huercal Overa.

Nostre volum "Treballs de l'Institució Catalana d'Historia Natural: 1915".
—El Sr. President manifesta haver rebut proves de l'efecte immillorable que l'aparició del primer volum de treballs ha produït, llegeix entre altres un fragment d'una carta del soci honorari P. Navàs i amb tal motiu felicita

als Srs. Vis-President i Conservador del Museu que foren els designats per l'INSTITUCIÓ per a formar part del Concell de Redacció.

Donatius per al Museu.—El Sr. Sagarra dóna per al Museu una col·lecció de fòssils regionals; el Sr. President uns exemplars de *Calissa metamòrfica* de Gualba, *Guix fibrós sedós* de Caldes de Montbui, *Baritina* de Sant Julià de Ramis, diverses Granotes (*Rana iberica* Blgr.) de Soldeu (Andorra) i un Tritó (*Molge aspera* Dug.) de la mateixa localitat i el Sr. Codina, una Granota (*Rana agilis* Th.) de Sant Joan de l'Erm.

Donatius per a la Biblioteca.—S'ha rebut amb destí a la Biblioteca el primer Anuari de la Junta Municipal de Ciències Naturals de Barcelona, amb la qual s'estableix el canvi; també s'ha rebut: «Temples pagans de la Tarragona romana» per nostre soci honorari Dr. Gibert, que forma un ben il·lustrat volum molt interessant, «Treballs Oceanogràfics en la Costa de l'Empurdà» per D. Josep Maluquer, «Sobre un gènere (*Chalcides*) poc conegut de la Fauna Herpetològica de Catalunya» per D. Joaquim Maluquer i un folletó del Sr. Marquès de Villaviciosa d'Astúries sobre «Parques Nacionales».

COMUNICACIONS CIENTÍFIQUES

Noves herpetològiques.—D. Josep Maluquer presenta un treball de son germà D. Joaquim sobre diverses espècies poc conegudes o noves per a nostra fauna. Cita entre altres com a nova per a Catalunya l'espècie *Zamenis hippocrepis* L. agafada a Vallcarca pels mestres de l'Escola Montessori en excursió dirigida per nostre President, qui fa constar que aquesta serp és freqüent a Oriola (Alacant) on fins se fica per les cases, particularitat a la qual al·ludeixen sos noms sinonímic de *domesticus* i vulgar de *teulaina*.

Carabus rutilans var. perignita Reitt.—El P. Barnola manifesta haver recollit en abundància aquest Coleòpter a Andorra. Un dels primers comerciants del Principat en conservava a centenars en alcohol per a remetre a una casa alemanya, a la qual abans de la guerra n'enviava uns quatre-cents cada any.

Anèlids Hirudinids, nous per a Catalunya.—El mateix senyor dóna compte d'haver recollit a la font d'En Japerot, al començament de la carretera de Gualba per la part de l'estació, la *Hirudo marginata* i un *Aulastomum (gulo)* (?), abundantíssim pels rierons dels prats d'Andorra. De la primera espècie que es pròpia de Niça, mostra el Sr. President un formós exemplar viu, en el qual féu remarcar el fenomen de la fluorescència, amb canviants de color verd oliva, que és la que apareix vist l'animal amb llum directa, i porpra bru-fosc amb la reflexada sobre l'epidermis del mateix. Probablement aquest canvi és degut a apèndixs que presenta l'epidermis. Plegat amb l'exemplar viu, presenta la càpsula, on són els ous i més tard els embrions, que deposità al poc temps de tenir-la en captivitat. Del *Aulastomum* ne

reservat un exemplar per al Museu de l'Institució, conservat en el líquid recomanat per Remy Saint-Loup (100 gr. d'aigua, 25 gr. de glicerina, 10 grams de clorur sòdic, 0'50 gr. d'alum).

Les criptògames vasculares d'Andorra.—El Sr. President presenta un treball relatiu a les Criptògames vasculares recollides el juliol prop passat a les valls d'Andorra, en ell esmenta doble nombre de les espècies fins ara citades de dita regió, i estant-hi representats els grans grups establerts en sistemàtica.

Contribució al coneixement de la fauna catalana, regió d'Artesa de Segre.—D. Josep Maluquer llegeix una nota de son germà D. Joaquim, en la qual cita Insectes (Coleòpters i Hemípters), Moluscs, Reptils i Amfibis recollits en la comarca d'Artesa de Segre l'estiu darrer. Cita entre altres el *Meligethes maurus* Sturm. probablement no citat encara de Catalunya. Ha estat trobat aquest Coleòpter també pel Sr. Codina a Sant Llorenç de Morunys en 27-VII-09. Cita també el Coleòpter Cerambicid *Xylotrechus rusticus* L., no citat encara de Catalunya, i el Curculiònid *Otiorrhynchus rugosostriatus* Goerze, nou per a la península. Aquest darrer fou també trobat a Les (Vall d'Aran), pel Germà Leon Hilaire en 25-VII-13 i 3-VII-14; en el Catàleg Reitter (Ed. 1906) se cita únicament de França.

El Sr. Maluquer en son treball fa constar l'agraïment als Srs. Codina i Aguilar Amat que han classificat la majoria d'exemplars, Coleòpters el primer i Moluscs el segon.

Notes entomològiques.—El Sr. Codina comunica que nostre consoci Sr. Rosset, va trobar-se desagradablement sorprès al veure que totes les crisàlides tot i essent nombroses, habitant dins de plançons de sauc (*Sambucus*) prop de les arrels i que tenia en observació, li havien dat només que Himenòpters Icnemònids. Els paràsits determinats pel Dr. J. M. Bofill, són dos: *Dinotomus (Psilomastax) lapidator* Fàbr. i *Ichneumon rudis* Fons.

El mateix Sr. Codina fa circular entre els presents l'*Uromenus Durieui* Bol. (Ortòpter, Fasgonuridid Eufipigerinid), caçat per ell a Gavà en 10-VII-15, i que convé citar puix és de creure que és nou per a la península ibèrica. Bolívar l'enclou en son catàleg, citant-lo de la Cerdanya francesa o Tolosa.

Presenta també el Sr. Codina dos exemplars de l'*Ectopsocus Stranchi* End. (Neuròpter, Socidid, Socinid) trobat amb freqüència en les bananes provinents de les Illes Canàries i de les quals tant consum es fa a Barcelona. Probablement deu tractar-se d'una espècie sobrevinguda, importada o catalana, però és la primera cita que es fa aquí de l'insecte, el nom del qual ha donat el P. Navàs. El Socidid, ja adult, vivia en la banana a despeses dels filaments i substàncies ceràcies i d'aspecte farinós d'un *Pseudococcus* sp. (?) (Hemípter, Coccidid Coccinid) del qual conserva un mascle. La data fou 20-XII-15.

També fa circular entre els presents una larva bastant crescuda d'*Ascalaphus* sp. (?) (Neuròpter, Ascalafidid) procedent de Centelles, 23-IX-14, i una parella de *Carabus granulatus* L. nov. sub-esp. (?). És interessant aquesta

darrera cita perquè hi havia dubte que es trobés aquesta espècie a Catalunya. Encara que el senyor Cuní en el seu Catàleg l'esmenta de Tarragona (Himmighoffen), era considerada com a improbable pel mateix senyor de Lapouge. Probablement serà una raça local no descrita encara. La troballa és deguda a la Sta. M. C. Gelabert, a Hostalets de Bas, 5-10. VIII. 16.

Alguns Coleòpters catalans.—El Sr. Zariquiey presenta una preparació biològica del Coleòpter *Aphoderus coryli* i tot seguit dóna compte d'haver recollit entre altres els Coleòpters següents en algunes excursions efectuades durant l'any corrent:

- Carabus rugosus*. Vallvidrera. Sols els elitres.
Pogonus chaldeus. Marsh. C. Antunez 12-III-16.
 « « v. *viridanus* Dej. C. Antunez 27-VI-15.
Chlaenius tristis Schall. Besos IX-15.
Trymosternus onychinus v. *plicipennis* Chd. Vallvidrera 6-II-16.
Cymindis axillaris v. *lineola* Duf. S. Llorenç VI-16.
Bidessus geminus F. R. Besós IX-15.
Ilibius meridionalis. Aubé. C. Antunez 20-VI-15.
Proteinus macropterus Gyllh. Montserrat 25-II-16.
Lesteva fontinalis Kiesw. Montseny VIII-15.
Zyras Haworthi Steph. La Rabassada 13-II-16. Nou per a Espanya.
Hydrochus carinatus Germ. Montseny VIII-15.
Ochthebius exculptus Germ. Montseny VIII-15.
 « *impressus* Marsh. Montnegre VIII-15.
 « *punctatus* Steph. R. Besós.
 « *nanus*. Steph. R. Besós.
Hydraena riparia Kugel. Montseny VIII-15.
 « *atricapilla* waterh. Montseny VIII-15.
Atomaria nigriventris Steph. Figueres X-15.
 « *analis* Er. Montseny VIII-15.
 « *cognata* Er. Montseny VIII-15.
Cis striatulus flavipes Luc. Montseny VIII-15.
 « *hispidus* Gyllh. Montseny VIII-15.
Esolus angustatus Mull. Montseny VIII-15.
Tenebrioïdes mauritanicus L. Barcelona.
Aromia moschata L. Tortosa VI-16.
Raymondionymus Benjamini Mgt. Vallvidrera 11-V-16.

Exploracions botàniques.—El Sr. Font Quer, donà compte de les excursions realitzades per ell, durant l'estiu passat, a Falset, Uldecona, Hospitalet de Tarragona, Montsec, San Guim, Solsona, etc. Manifestà que el material recollit està, encara, en estudi, però avençà, com a més interessant, la troballa de l'Espart, *Macrochloa tenacissima*, a la plana de Sant Jordi, més enllà de Coll Balaguer, entre Hospitalet de Tarragona i Ametlla. De Uldecona, cità la *Trichera rupicola* (Willk). Font Quer, que viu per tota

la Serra de Montsec, desconeguda fins avui de Catalunya. De tot el material del Montsec d'Ares, potser siga el gènere *Pendulina*, nou també per a Catalunya, el que ofereix més interès.

Contribució al coneixement dels nostres Lepidòpters.—El Sr. Sagarra dóna compte del resultat de les exploracions del passat istiu en l'ordre lepidopterològic. Comunica algunes troballes d'interès, com una forma ♀ *caerulea* pertanyent al grup *Lycaena argus* L. *argyrognomon* Brgrstr. recollida a Ulledecona per En Pius Font; del mateix consoci té la *Lycaena admetus* Esp. de Sant Guim, i clarícies d'interès sobre els Lepidòpters del Montsec. Aquest conjunt de noves formarà un treball especial.

Excursió col·lectiva.—S'acorda fer l'excursió col·lectiva d'Octubre el proper dia 8 a les esclètxes de Papiol.

Noves herpetològiques

per

JOAQUIM MALUQUER

I.—ADICIONS A LA HERPETOFAUNA CATALANA

Lacerta muralis Lilfordi Günth.

Sinonímies i bibliografia:

Zootoca Lilfordi, part. Günth. Ams. & Mag. N. H. (4) XIV. pàg. 158. (1874).

Lacerta Lilfordi Braun. Arb. Zool. Inst. Würzb. IV. pàg. 1 (1877).

Lacerta muralis var. *Lilfordi* Bedriaga, Bull. Soc. Zool. France, pàgina 225, pl. IX, figs. 1-2. (1879).

Característiques:

Escates petitíssimes, unes vuitanta al voltant del cos en el centre corresponent-ne sis al ventre. Les potes posteriors assolint l'axil·la. Color negra per sobre i blavosa inferiorment.